

WIJLEN FRANK BAUR TIJDENS ZIJN "OOSTENDSE PERIODE".

Het "Campo Santo" te Sinte-Amandsberg is een begrip geworden in Vlaanderen. Deze begraafplaats van beroemdheden is immers uitgegroeid tot een bloemlezing van hetgeen ons land in de laatste 150 jaar bood op artistiek, wetenschappelijk en literair gebied. Onder de talrijke, eminente persoonlijkheden die op de helling of aan de voet van de Sint-Amandusheuvel hun laatste rustplaats hebben gevonden, vermelden wij de dichter Prudens van Duyse (1804-1859), de letterkundige en Vlaamse voorman Jan Frans Willems (1793-1846), de schrijver Filip de Pillecijn (1891-1962), de geneesheer en Vlaamse strijder Ferdinand Augustijn Snellaert (1809-1872), en zovele andere merkwaaardige figuren uit de 19de en 20ste eeuw. Sinds een tiental jaren werd het een vaste traditie een vooraanstaande personaliteit, begraven op het Campo Santo, in zijn historische context te plaatsen tijdens een plechtige viering. In 1980 viel de keuze op Frank Baur (1887-1969), hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Gent en eminent Guido Gezellekenner; rond zijn figuur werd een tentoonstelling met documenten over zijn leven, tijd en werken opgebouwd, - van 1 november tot en met 11 november 1980. Professor Frank Baur werd geboren te Vilvoorde op 20 april 1887. Hij genoot lager onderwijs te Mechelen, Vilvoorde en Oostende waar zijn vader, die werkzaam was bij de spoorwegen, inmiddels was overgeplaatst. Hij doorliep de moderne afdeling aan het Oostendse atheneum en behaalde er het einddiploma van de handelsafdeling. Zijn leraar godsdienst, Lodewijk Verriest, een neef van de priester-letterkundige Hugo Verriest (1840 -1922), bracht hem toen reeds onder de bekoring van het esthetisch getint katholicisme van de Westvlaamse literaire school. Zijn bewondering voor Gezelle en Rodenbach dagtekent uit die jaren. In de boekenreeks "Ten Huize van", uitgegeven door het Davidsfonds te Leuven, werd in het zestiende deel (1980) het televisie-interview met wijlen Frank Baur afgedrukt (blz. 9-30). Hij ging daar wat nader in op zijn Oostendse periode. Zijn vader was visiteur de locomotives te Vilvoorde, maar werd achteraf in die functie naar Oostende gezonden. Zo verbleef Frank Baur, van zijn negende tot zijn 17de jaar, de jaren van de fixering der indrukken bij een jongeman, te Oostende waar hij onmiddellijk het authentiekste Oostends aanleerde. Hoewel hij zeer vroom was, van jongsaf, liep Frank Baur school aan het atheneum te Oostende, eenvoudig omdat vader Baur (liberaliserend en geen kerkpilaar), evenals vele katholieken, het college niet kon betalen. Op de vraag van Joos Florquin, wie er invloed op hem uitoefende in de Oostendse atheumtijd, antwoordde Baur : "De onderpastoor van mijn parochie, Lodewijk Verriest, die een neef was van Hugo Verriest. Hij heeft mij Gezelle leren ontdekken. In zijn huis vond ik het tijdschrift "Rond de Heerd", kreeg ik het boek "Twintig Vlaamse koppen" mee om te lezen. Bij hem ook heb ik al de Gezellianen ontmoet en toen de broer van Guido Gezelle, Jozef Gezelle, die pastoor was te Stene, overleed, ben ik uit verering voor Guido Gezelle naar de begrafenis gegaan. Ten huize van Lodewijk Verriest heb ik ook pastoor Van Haecke ontmoet, die toen al een eerbiedwaardige oude man was. Joos Florquin vroeg F. Baur vervolgens naar de studentenbeweging van die tijd te Oostende. Waarop het antwoord : "Wel, in de athenea hadden wij onze eigen studentenbeweging. Ikzelf heb te Oostende een studentenbond gesticht : de "Frederickxszonen", naar Julius Frederickx, een schitterend student van Henri Pirenne, die ons in het Nederlands geschiedenis gaf. Maar er bestond ook contact met de katholieke Vlaamse Studentenbonden. Te Oostende was de voorzitter van de studentenbond Harry Baels, en ik had met hem, die toen al een echte gentleman was en trouwens sterk onder Engelse invloed stond, geregeld contact. De studenten van athenea en colleges zochten trouwens contact, omdat de strijd voor de vervlaamsing van de Gentse Universiteit al bezig was. Ik zelf ben eigenlijk een produkt van de Katholieke Vlaamse Studentenbeweging omdat Rodenbach, die ik als al de anderen als de ideale jongeling beschouwde, zeer grote invloed had

op ons. Een van de grootste momenten in mijn jeugd is de onthulling geweest van het standbeeld van Rodenbach te Roeselare". Baur was begaafd met een verbluffende taalvaardigheid en een ongeëvenaard redenaarstalent; ook buiten de collegezaal van de universiteit en de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde heeft hij, tijdens zijn lange, vruchtbare leven en loopbaan, honderden spreekbeurten gehouden en aldus in aanzienlijke mate bijgedragen tot het prestige van het Nederlands in Vlaanderen. Het was onvermijdelijk dat Joos Florquin aan Baur vroeg, hoe hij aan die welsprekendheid kwam. Baur : "Ik ben altijd welsprekend geweest. Van op de lagere school moest ik al fabeltjes voordragen op de prijsuitdelingen omdat de leraars opmerkten dat ik gemak had om op te treden. En gemakkelijk leren spreken heb ik zeker gedaan in de studentenbond waar wij geen vreemde sprekers vroegen maar zelf optraden : dat was een echte school van zelfwerkzaamheid. Mijn welsprekendheid is gemoedelijk, geen bombardon. Ik probeer alles eenvoudig te zeggen, zonder geleerde woorden, direct op de man af, zoals ik het meen. Daarom ben ik ook dikwijls mis. Ik heb gewoonlijk geen geschreven tekst, maar bereid de rede grondig voor. Drie of vier weken na de spreekbeurt schrijf ik de tekst gecondenseerd en iets gearrangeerd neer. Ook Hugo Verriest deed het zo : hij had enkele punten klaar en ontwikkelde die onder de invloed van het publiek. Ik was trouwens voorbestemd voor de welsprekendheid : ik ben nooit een held geweest in wiskunde en mijn leraar wiskunde heeft mij eens gezegd, toen ik aan de plank aan algèbre financiële zat te laboreren: "De grâce, Baur, taisez-vous : vous ne serez qu'un vulgaire orateur de cabaret!" - Ge weet dat ze dat ook van Spaak hebben gezegd". Prof. Baur kwam, ook na zijn benoeming tot docent aan de R.U. Gent in 1927, vrij regelmatig en bij tussenpozen, met verlof te Oostende. Te Mariakerke kocht hij, met de opbrengst van de verkoop van zijn enorme bibliotheek aan de Universitaire Faculteiten te Namen, een appartement aan zee en verbleef er in de zestiger jaren, waar hij gaarne contact zocht en vond bij de gewone volksmens, o.a. de visvrouwen. Baur's wetenschappelijke en pedagogische verdiensten kunnen als volgt geresumeerd worden. Naast zijn publikaties op het domein van de moedertaal didactiek, het letterkundig comparatisme en de algemene literatuurwetenschap, is vooral zijn baanbrekend werk voor de Gezellestudie van de uitzonderlijke en blijvende betekenis. Verder heeft hij aan de sedert 1930 vernederlandste Gentse Rijksuniversiteit de Nederlandse literatuurstudie op een waarlijk wetenschappelijke basis georganiseerd en talrijke leerlingen gevormd. In 1957 tot het emeritaat toegelaten, overleed hij, hoogbejaard, te Waasmunster op 9 januari 1969 en werd bijgezet in het Campo Santo-kerkhof op 15 januari.

E. SMISSAERT

EEN ZELFPORTRET VAN LEON SPILLIAERT TE ANTWERPEN

Het "Koninklijk Museum voor Schone Kunsten" te Antwerpen verwierf een belangrijke gift, namelijk een "Zelfportret" van de befaamde Oostendse schilder Léon Spilliaert. Het betreft een gouache, uitgevoerd op papier, formaat 345 x 240 mm., gesigneerd en gedateerd links onder : 1915. De betekenis van dit portret ligt niet alleen op het artistieke maar ook op het cultuurhistorische vlak. Van de kunstenaar L. Spilliaert zijn er verschillende zelfportretten bewaard gebleven, doorgaans sereen van stemming. Het zelfportret in kwestie vertoont daarentegen een totaal andere sfeer. Zowel in de kleur als in de lijvoering komt een nerveuze, koortsachtige situatie aan het licht. De toen vierendertigjarige artist toont hier een minder gebruikelijk aspect van zijn visie op het leven. Dit zelfportret wordt afgebeeld in het Jaarboek 1980 van het "Koninklijk Museum voor Schone Kunsten - Antwerpen", blz. 342, waar wij ook wat opheldering over de herkomst en duiding van deze gift vonden.

Emiel SMISSAERT